

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» (Слов'янськ-Дніпро, Україна)

ІНСТИТУТ ЛИТОВСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ФОЛЬКЛОРУ (Вільнюс, Литва)

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ (Харків, Україна)

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (Мелітополь-Запоріжжя, Україна)

ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЕДКЕМП УКРАЇНА» (Харків, Україна)

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

edcamp
UKRAINE

СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНА КУЛЬТУРА УЧАСНИКІВ І УЧАСНИЦЬ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

ЗБІРНИК ТЕЗ

Міжнародної
науково-практичної
конференції

4 червня 2025

Слов'янськ-Дніпро

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
(Слов'янськ-Дніпро, Україна)
ІНСТИТУТ ЛИТОВСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ФОЛЬКЛОРУ (Вільнюс, Литва)
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА
АКАДЕМІЯ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ (Харків, Україна)
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО (Мелітополь-Запоріжжя, Україна)
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЕДКЕМП УКРАЇНА» (Харків, Україна)**

ЗБІРНИК ТЕЗ

***Міжнародної науково-практичної конференції
«СОЦІАЛЬНО-ЕМОЦІЙНА КУЛЬТУРА УЧАСНИКІВ І УЧАСНИЦЬ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ»***

4 червня 2025 року

**Слов'янськ–Дніпро
2025**

УДК 37.015.31:316.61:159.942

С70

Соціально-емоційна культура учасників і учасниць освітнього процесу : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (4 червня 2025 р.) / за заг. ред. Т. Євтухової. — Слов'янськ–Дніпро : ДВНЗ «ДДПУ». 2025. — 137 с.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Катерина
ЮР'ЄВА	– докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри музичного мистецтва, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Владислав
ДИЧКО	– доктор біологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри фізичної терапії, фізичного виховання, спорту та біології, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Тетяна
ЄВТУХОВА	– завідувачка кафедри природничих та мистецьких дисциплін, кандидатка педагогічних наук, доцентка, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Галина
ПШЕНІЧКІНА	– докторка гуманітарних наук (етнологія), старша наукова співробітниця Відділу фольклорного архіву Інституту литовської літератури і фольклору, доцентка Дніпровської академії музики
Вікторія
ГРИНЬКО	– докторка педагогічних наук, професорка кафедри природничих та мистецьких дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Ольга
РАССКАЗОВА	– керівниця Лабораторії соціально-емоційного навчання ГО «ЕдКемп Україна», докторка педагогічних наук, професорка кафедри соціальної роботи Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради
Маргарита
ВОРОВКА	– докторка педагогічних наук, професорка кафедри освітології та педагогіки мистецтва Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Подані у збірнику матеріали виступів учасників і учасниць Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-емоційна культура учасників і учасниць освітнього процесу», яка відбулася 4 червня 2025 року в онлайн-форматі, висвітлюють концептуальні засади розробки програм та інструментів соціально-емоційного навчання і його інтеграцію в освітні програми закладів освіти України; розкривають мистецтво як ресурс психосоціального благополуччя дітей і педагогів.

Призначено для науковців/-иць, науково-педагогічних, педагогічних працівників/-иць, здобувачів/-ок вищої освіти, працівників/-иць соціальної та мистецької галузей.

За достовірність інформації, цитат, посилань на літературні джерела та вживання власних імен відповідальні автори публікацій.

Рекомендовано Вченою радою Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
Протокол № 10 від «30» червня 2025 р.

© Кафедра природничих та мистецьких дисциплін, 2025
©ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2025

Зеленюк Альона, Жейнова Світлана. Гендерне виховання дітей дошкільного віку засобами сюжетно-рольових ігор.....	54
Кашилаков Олександр. Програмний формат «місток»: досвід реалізації проекту «Підтримка дітей та молоді через соціально-емоційну освітню діяльність.....	56
Куницька Анастасія, Жейнова Світлана. Роль гри у трудовому вихованні дітей дошкільного віку.....	58
Лавка Анасія, Барда Світлана. Роль сім'ї та школи у формуванні соціально-емоційних навичок в учнів молодшого шкільного віку.....	60
Левіт Дмитро. Музично-сценічні практики у закладах вищої освіти: розвиток soft skills через проєктну діяльність.....	62
Петренко Аліна. Формування психологічної стійкості у дітей через інтеграцію мистецтва в освітній процес.....	64
Печенева Вікторія, Пучков Ігор. Креативна математика і розвиток емоційного інтелекту молодших школярів.....	67
Пістряк Світлана. Тренінгові вправи як ефективний засіб розвитку емоційного інтелекту учнів молодшої школи.....	69
Пристинський Володимир, Пристинська Тетяна. Формування соціально-емоційних навичок у процесі фізичного виховання учнівської молоді	71
Хващевська Ольга. Інтеграція соціально-емоційного навчання в читацьку діяльність здобувачів початкової освіти.....	74
Ябурова Ганна. Використання візуальних матеріалів як інструменту соціально-емоційного навчання на уроках англійської мови в початковій школі.....	78

Напрямок 3. Мистецтво як ресурс психосоціального благополуччя дітей і педагогів

Гранат Анастасія. Мистецтво як мова любові і патріотизму до батьківщини.....	82
Гусак Наталія. Мистецтво як інструмент подолання стресу в шкільному середовищі.....	84
Євтухова Тетяна, Осипова Наталія. Творчість як ресурс психосоціальної підтримки українок-вимушених переселенок: досвід участі у фольклорному колективі в Литві.....	86
Ланіна Тетяна. Пісня як дзеркало внутрішнього стану: вокальна діагностика емоційної сфери.....	89
Левіт Дмитро. Артрежисюра шкільного свята: між естетикою, терапією і педагогікою.....	91
Молчанова Карина, Лупаренко Світлана. Інтеграція музикотерапії в освітній процес.....	94
Переверзєва Олена. Музичне мистецтво у структурі здоров'язберігаючих технологій в освітньому процесі.....	96
Пишнічкіна Галина. Український фольклор у Литві: співочі практики вимушених емігрантів та етнічних литовців.....	100
Федоренко Ольга. Емоційна культура викладача як запорука творчої та продуктивної атмосфери на уроках вокалу.....	103
Філіппова Олена, Зубченко Олександр. Ютуб як чинник первинної соціалізації дітей старшого шкільного віку.....	106
Чугай Сергій. Терапевтичний потенціал музики як ресурс соціально-емоційного благополуччя здобувачів освіти.....	108
Юр'єва Катерина, Соколова Алла. Ранковий спів як інструмент соціально-емоційного навчання: досвід данської школи.....	111

Доцільним є створення спостережного щоденника викладача, де фіксуються не технічні, а саме емоційні прояви під час занять. Він може стати інструментом педагогічної рефлексії та, за потреби, основою для міждисциплінарної співпраці з психологом або тьютором.

Усе це можливе лише за умови відповідної педагогічної культури, яка базується на чутливості, етичності, повазі до емоцій дитини. Урок вокалу перестає бути лише технічним тренуванням і перетворюється на простір зустрічі з собою.

Методика також має потенціал у хоровій практиці: колективне співання формує синхронність, емпатію, довіру. У складних умовах (воєнні дії, релокація, травматичні події) саме хорове середовище часто стає ресурсом що підтримує. Груповий спів позитивно впливає як на фізичне, так і на психологічне благополуччя людей із хронічними захворюваннями та без них [3].

У перспективі ця тема потребує міждисциплінарного розвитку. Вона лежить на перетині вокальної педагогіки, психології, музикотерапії та соціальної педагогіки. Можливе створення навчальних модулів для викладачів мистецьких дисциплін з опануванням базових елементів вокальної емоційної діагностики та пісенної терапії. Результати дослідження свідчать про значне зниження тривожності, покращення загального стану здоров'я та психічного благополуччя, зменшення відчуття самотності, покращення стратегій подолання стресу та підвищення рівня резиліентності у підлітків, які брали участь у вокальній терапії [2].

Отже, пісня – це не лише форма естетичного самовираження, а також дзеркало, у якому відбивається внутрішній світ людини. Голос свідчить про стан, потреби, травми, надії. І якщо педагог навчиться чути цей голос, вокальне мистецтво отримає нову гуманістичну силу.

Література

1. Степанова Л. Типові недоліки співу вокалістів-початківців та шляхи їх подолання. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка*. Том 179. № 23 (2023). С. 114–119. URL: <https://visnyk.chnpu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/231/249> (дата звернення: 27.05.2025).
2. Harmonizing the mind: Exploring the impact of vocal therapy on the mental health and resilience of university music students. *Convergências*. 2024. Vol. 17 (34). URL: https://www.researchgate.net/publication/386282950_Harmonizing_the_mind_Exploring_the_impact_of_vocal_therapy_on_the_mental_health_and_resilience_of_university_music_students. (дата звернення: 27.05.2025).
3. Group singing improves both physical and psychological wellbeing in people with and without chronic health conditions. *Journal of Health Psychology*. 2021. Vol. 26 (9). С. 1278–1290. DOI: <https://doi.org/10.1177/13591053211012778>.

АРТРЕЖИСУРА ШКІЛЬНОГО СВЯТА: МІЖ ЕСТЕТИКОЮ, ТЕРАПІЄЮ І ПЕДАГОГІКОЮ

*Дмитро ЛЄВІТ, доцент кафедри
академічного та естрадного вокалу
Київського столичного університету імені
Бориса Грінченка, Україна*

У сучасному освітньому просторі все активніше формується уявлення про шкільне свято не лише як про розважальний формат, а як про поліфонічний

педагогічно-художній акт, що має виразний емоційний, соціальний і навіть терапевтичний потенціал. Саме в такому контексті постає феномен артрежисури, яка інтегрує компоненти режисерського мислення, педагогіки партнерства, емоційного дизайну та культурної інтерпретації.

Артрежисура в освіті – не просто організація дозвілля, а спосіб художньо-організаційної побудови події, що звернена до особистісного досвіду дитини, її емоцій, потреб у вираженні, соціальній взаємодії, приналежності. Через сценарій, композицію номерів, музику, символи та інтонаційне наповнення режисер створює середовище, де учасники – діти, педагоги, батьки – можуть прожити значущу подію в атмосфері краси, спільності й сенсу. На відміну від формалізованих «звітних» заходів, у фокусі артрежисури – учасник як співтворець і носій емоційного досвіду.

Шкільне свято в такій парадигмі розглядаємо не як одномоментний виступ, а як багаторівневий процес, що починається з підготовки й завершується рефлексією. Його ключовим змістом є досвід: досвід співпраці, сценічного самовираження, комунікації, перебування в колективі, досвід визнання і видимості. Кожна дитина, незалежно від здібностей чи статусу, має отримати можливість бути частиною спільної дії, відчувати значущість власної присутності.

Свято – поняття складне і комплексне, яке передбачає різні форми, варіанти, цілі, завдання організації та проведення свята [1, с. 6]. Це означає, що підхід до його режисури має враховувати не лише педагогічну мету, але й психоемоційний стан учасників, актуальні події в шкільному середовищі, культурну й вікову специфіку дітей.

Естетична складова у структурі свята не обмежується декоративною функцією. Візуальні й музичні рішення мають бути узгоджені з віком учасників, характером події, емоційним фоном класу чи школи. Залежно від контексту (початок навчального року, День пам'яті, інтегрований патріотичний захід тощо), артрежисер добирає відповідну тональність – від піднесеної та жартівливої до рефлексивної та стриманої. Таким чином, свято стає не втечею від реальності, а формою її гуманного осмислення.

Ключовим інструментом у роботі артрежисера є сценарно-композиційне мислення. Сценарій – це не просто організаційний план видовища, у ньому зосереджено і виражене образне бачення теми, ідеї, надзавдання втілення [1, с. 27]. Режисер має не лише відчувати емоційний стан колективу, а й уміти транслювати його через структуру події: від вступного епізоду, що задає тон, до кульмінаційного моменту – символічного піднесення. Завершальний етап, розв'язка або спільна дія, покликаний надати учасникам почуття завершеності та єдності. Структура свята не має бути хаотичною, вона повинна відображати внутрішню логіку емоційного переживання.

Особливої уваги в артрежисурі заслуговує робота з ритмом та атмосферою. Перехід між епізодами, зміна темпу, контрасти між жанрами, акцент на паузі або мовчанні – це засоби створення емоційної динаміки, яка резонує з аудиторією. Усі ці рішення спрямовані на те, щоб подія була не лише видовищем, а глибоким переживанням.

Не менш значущим є залучення самих дітей до створення свята, які можуть брати участь у створенні сценарію, підготовці номерів, виготовленні декорацій, виборі теми тощо. Такий підхід формує мотивацію, сприяє розвитку м'яких навичок, формує відчуття відповідальності та колективної приналежності. Для багатьох учнів така залученість стає першим досвідом сценічної активності, подолання сором'язливості чи відкриття нового в собі.

Участь у шкільному святі також є важливим каналом формування емоційного інтелекту. Як підкреслює П. І. Мирончук, участь старшокласників у шкільних святах сприяє формуванню позитивного емоційного стану, розвитку комунікативних навичок та зміцненню соціальних зв'язків, що є важливими чинниками емоційного благополуччя в підлітковому віці [2]. Завдяки репетиціям, узаємодії в групі, сценічним ролям, учні вчаться розпізнавати й виражати емоції, приймати себе й інших. Це особливо актуально в період воєнного стану, коли багато дітей і дорослих живуть у стані хронічного стресу, втрат або невизначеності. Свято в таких умовах може виконувати роль «соціального контейнера», де емоції отримують безпечне вираження через дію, образ, пісню чи жест.

Артрежисура також відкриває перспективи для педагогічного саморозвитку. Педагог, який виступає як артрежисер, не просто керує процесом, а стає модератором сенсів і досвідів. Це потребує нових компетентностей: креативного мислення, емоційної чутливості, здатності до сценарного аналізу, медіаграмотності. Водночас така діяльність збагачує і самого педагога як у професійному, так і в особистісному вимірі.

Окремої уваги заслуговує інклюзивний потенціал шкільного свята. Завдяки гнучкій режисурі та багатоваріантності форм участі воно дозволяє залучати дітей із різними освітніми потребами, різним рівнем підготовки, різною мовою чи культурною ідентичністю. Інклюзія в артрежисурі – це не формальна присутність, а щире долучення через знайдену форму: це може бути окрема роль, візуальний внесок, робота за лаштунками або участь у загальній сцені.

Не менш важливою є післясвяткова рефлексія – обговорення з учасниками того, що вдалося, що викликало емоції, що запам'яталося. Такий аналіз дає змогу педагогам скоригувати подальшу діяльність, а дітям – усвідомити значущість власного внеску. Як підкреслюється в офіційних методичних рекомендаціях, після проведення свята або ранку організатор підбиває підсумки, ураховуючи досягнення мети заходу, виконання завдань, їхню якість тощо і планує подальшу творчу діяльність [3, с. 56].

Підсумовуючи, варто наголосити: артрежисура шкільного свята – сучасна педагогічна технологія, що поєднує естетику, терапію та освіту в єдиний цілісний процес. Вона формує не лише красиву подію, а емоційно стійке, згуртоване освітнє середовище. Її практики потребують методичної підтримки, міждисциплінарних підходів і місця в системі підготовки педагогів. Лише тоді шкільне свято постане не рутинною формальністю, а подієвим моментом зростання і для дітей, і для дорослих.

Література

1. Левіт Д. А. Режисура дозвілля у закладах освіти : навчально-методичний посібник. – Київ : Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2024. 140 с.
2. Мирончук П. І. Позаурочна діяльність старших підлітків як засіб розвитку їх емоційного інтелекту // Репозитарій ЖДУ ім. Івана Франка. URL: <https://surl.li/fiqnqg> (дата звернення: 27.05.2025).
3. Нова українська школа: організація позаурочної діяльності в початковій школі на засадах партнерської взаємодії учасників освітнього процесу: навчально-методичний посібник. Видавничий дім «Освіта», 2021. 160 с.